

---

bohumil jiroušek

ZIKMUND WINTER V DOBĚ UNIVERZITNÍCH STUDIÍ

Říká se, že státy trvají v idejích, z nichž vznikly. Dovolíte-li mi parafrázi, více to platí o historících, i oni trvají v idejích, v nichž byli vyškoleni a jak je jejich mládí zformovalo. Proto se u vědců vždy hovoří o školách, učitelích i generačních druzích, neboť to vše determinovalo i jejich další vědecký postup.

Roku 1846 se narodil nejen Zikmund Winter, ale též zakladatel pozitivistického dějepisectví Jaroslav Goll, Augustu Sedláčkovi jsou v té době tři roky, Tomáš Masaryk se narodí až za čtyři roky a Čeněk Zíbrt si na tento okamžik života počká ještě celých osmnáct let.

Jmenovali-li jsme právě tyto osobnosti, má to jistý důvod. Tomáš Masaryk je zakladatelem novodobého českého filozofického myšlení o dějinách, Jaroslav Goll je prvním skutečně naprosto přísným kritikem a analytikem pramenů, oba dva jsou tvůrci škol, které se budou vzájemně svářet ještě sto let po jejich narození.

Třetí směr našeho dějepisectví jde však převážně mimo univerzitu, a to do určité míry i záměrně.¹ August Sedláček, Zikmund Winter a Čeněk Zíbrt jsou spojeni svým oborem – kulturní historií českého národa² a do

-
- 1 Rozpory Zikmunda Wintra s Gollovou školou byly takového rázu, že se vyjádřil takto: „Raději chci býti na gymnáziu v řadě předních profesorů, než na univerzitě posledním a odstrkovaným docentem.“ Viz Č. Zíbrt: Dr. Zikmund Winter. Vzpomínka k jeho šedesátým narozeninám, *Osvěta* 37, 1907, s. 254. Tento, do určité míry polemicky zaměřený článek vůči Gollově škole, vzbudil nelibost i za všech okolností o noblesu se snažícího Jaroslava Golla. Srov. *Listy úcty a přátelství. Vzájemná korespondence Jaroslava Golla a Josefa Pekaře*, ed. J. Klik, Praha 1941, s. 481. Zde dopis J. Golla J. Pekařovi z 26. 2. 1907.
  - 2 Srov. zejména J. Blüml: August Sedláček a české dějepisectví, in *August Sedláček a pomocné vědy historické*, ed. B. Kopiczková, Mladá Vožice 1995, s. 11–28; týž: Zikmund Winter a česká kulturní historie, in *Opera historica* 1, *Editio Universitatis*

jisté míry i metodicky, ačkoli je jim vytýkána nesystematičnost.³

Tvorba Zikmunda Wintra je poznamenána jistou dvoukolejností, která je však zároveň pevně sevřena v jedno, tím spojujícím jeho beletrii i odbornou práci je zájem jeden – historický.⁴ Jeho osobnost není výjimečná tím, že má v počátcích své kariéry tyto dvě vyjadřovací platformy, jako spíše tím, že v obou směrech vynikl a zapsal se do dějin těchto disciplín.⁵

Vraťme se však k počátkům. Jeho dětství je spjato s okolím pražských kostelů, kde byl jeho otec zvoníkem a které ho všemi důležitými okamžiky lidského života (křtiny, svatby, pohřby) inspirovalo.⁶ Studia na pražském Akademickém gymnáziu v letech 1859–1868, ačkoli je procházel poměrně úspěšně,⁷ zdaleka nevyčerpávala jeho zájmy. Z pedagogů ho ovlivnil zejména dějepisec Lepar⁸ a snad i mladý Václav Vlček, který však na škole

Bohemiae Meridionalis, 1991, s. 179–197; týž: Univerzitní přednášky Čenka Zibrta, *Český lid* 77, 1990, s. 10–18; týž: Čeněk Zibrta jako profesor všeobecné kulturní historie na pražské univerzitě. K 100. výročí zahájení přednášek o všeobecné kulturní historii na Filozofické fakultě v Praze, *Jihočeský sborník historický* 62, 1993, s. 142–167.

- 3 Např. J. Marek, *O historismu a dějepiscectví*, Praha 1992, s. 170, 181; T. Vojtěch: *Česká historiografie a pozitivismus*, Praha 1984, s. 37–39; F. Kutnar, [J. Marek]: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscectví II*, Praha 1978, s. 43–45; J. Šusta: *Mladá léta učňovská a vandrovní, Praha – Vídeň – Řím, Vzpomínky II*, Praha 1963, s. 86–88. Přiznivěji z hodnocení vychází pouze A. Sedláček, jehož monumentální kastelologické dílo si nikdo nedovolí vážněji zpochybňovat, zejména proto, že pokusy o jeho překonání naprosto selhaly.
- 4 J. Pekař: *Dějepiscectví 1848–1898*, in *Památník na oslavu padesátiletého panovnického jubilea císaře Františka Josefa I.*, Praha 1898. Na s. 57 se mylí, tvrdí-li, že Wintrův původně beletristický zájem později převážil zájem historický. Jeho zájem je vždy historický (snad s výjimkou některých jeho veršů), ale hledá adekvátní formu zpracování.
- 5 Je možno jmenovat řadu školených historiků, kteří projevovali aktivní zájem o literaturu (např. J. Goll, J. V. Šimák, A. Jirásek, J. Herben a další), u nich však tento zájem buď odezněl či se alespoň příliš neprojevoval, nebo zcela převážil a jejich díla jsou ovlivněna ideologicko-propagačními prvky, čemuž se Zikmund Winter dokázal vyhnout.
- 6 -p.: Dr. Zikmund Winter, *Světozor* 20, 1886, s. 107. Je zde citován též Wintrův výrok „By Neruda jen čtvrt' svého péra půjčil.“
- 7 J. V. Šimák: Zikmund Winter. Materiály k vypsání života i díla, *Časopis Společnosti přátel starožitností českých* (dále ČSPSČ) 20, 1912, s. 92, jeho klasifikace též s. 94–95. J. V. Šimák však jeho studia o rok posunul.
- 8 J. Blüml: Zikmund Winter a česká kulturní historie, *Opera historica* 1, s. 180.

působil jen krátce.⁹ Na Wintrovo literární vzdělání tak měl asi větší vliv tajný literární spolek a divadlo,¹⁰ zejména však „skleněná jarmara u Stupeckých“ naplněná spisy Kollára, Šafaříka, Goetha, Heina a dalších.¹¹ Počátky Wintrova celoživotního přátelství s Josefem Stupeckým (1848–1907), jeho spolužákem a pozdějším univerzitním profesorem občanského práva, se datují od kvarty, kdy Stupecký přešel z německé reálky na Akademické gymnázium.¹²

Maturitu zdolal Zikmund Winter celkem velmi zdařile, přesto ale se ztrátou vyznamenání. Sám uvádí, že to mělo vliv na jeho kariéru, neboť nemohl, jak chtěl, jít spolu se Stupeckým na práva.¹³ Byla-li to ovšem pouze otázka placení školného, není jednoduché rozhodnout. J. V. Šimák doložil, že Zikmund Winter již v průběhu posledního půlroku studia na Akademickém gymnáziu, tedy ještě před maturitou, požádal o přijetí do jediného českého řádu – řádu křížovníků s červenou hvězdou.¹⁴

Dostáváme se tak na půdu spíše spekulací než ověřených historických fakt. Není však možné, že žádost podaná u křížovníků byla pouhou pojistkou pro případ nepříliš úspěšného zvládnutí maturity? Náboženské citění bylo jistě v rodině kostelníka u Panny Marie Vítězné na Malé Straně silné a J. V. Šimák snad může mít pravdu, že „rodiče /.../ byli by viděli nejraději syna v povolání nejvznešenějším, ve službě boží“,¹⁵ ovšem jeho vývodům o tom, že na této volbě sehrála svůj podíl jeho „vlastní nálada okolím vypěstěná“,¹⁶ lze celkem oprávněně odporovat.

Sám Zikmund Winter hovořil o tom, že tuto možnost – studia historie i teologie současně – zevrubně probral s Josefem Stupeckým a ten ji údajně

9 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, *Zvon* 9, 1909, s. 24.

10 Tamtéž, s. 24–25.

11 Tamtéž, s. 5.

12 Tamtéž, s. 4.

13 Tamtéž, s. 56.

14 J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 96.

15 Tamtéž.

16 Tamtéž.

schvaloval.¹⁷ Zároveň však dodal: „Že bude studium teologie obtížným, nepřijemným průchodem k studiu historie, toho Stupecký nepocíťoval tou měrou jako já, poněvadž byl tehda člověk nábožensky nade mne pravověrnější. Já však doufal, když jsem se již rozhodnouti musil, že stačím na všecko svými city.“¹⁸ Uváděl-li ho zvuk zvonů do snění o vznešenějším a krásnějším světě,¹⁹ nikterak mu to nepřekáželo v tom, aby jako novic neskládal kromě epických a satirických básní i lyrické verše, často erotického ladění.²⁰

Zdá se, jako by doba národních buditelů, kteří zbásnili i to, co nikdy nepoznali, zde vydávala ještě své poslední ozvuky. Ve skutečnosti však zřejmě jde o možná poněkud opožděné uvědomění si jedné důležité složky života, kterou by Winter jako křížovník musel v sobě potlačit. Jako příslušník řádu by byl asi poněkud zvláštní, zapomínal-li se s vojáky (Stupecký byl v té době jednoročním dobrovolníkem) na vartě, místo aby se účastnil fečnických cvičení u pana převora.²¹ Jediným výsledkem jeho ročního pobytu v klášteře u Karlova mostu tak bylo něco poznámek k dějinám této instituce²² a velkorosý dar mladého kaplana Františka Hoppa, který mu zaplatil na celý příští rok poplatky ve Čtenářském akademickém spolku.²³

Odchodem z křížovnického řádu tak teprve začínají Wintrova univerzitní studia, která započal roku 1869. V prvním semestru si Sigmund

17 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, s. 56.

18 Tamtéž.

19 Tamtéž.

20 J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 96. Některé básně byly též zhudebněny.

21 Z. Winter, Paměti ze života dvou přátel, s. 57.

22 J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 96. Též K. Krofta: Úmrtím Zikmunda Wintera..., *Český časopis historický* (dále ČČH) 18, 1912, s. 376. Winter snad těchto materiálů užil 24. ledna 1887 k přednášce v Královské české společnosti nauk na téma O křížovnickém zboží před válkou třicetiletou.

23 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, *Zvon* 9, 1909, s. 73.

Wintr²⁴, jak se tehdy zapsal do seznamu posluchačů, zvolil, kromě filozoficko-psychologických disciplín, které bude zapisovat i v následujících semestrech, římské dějiny u Höflera, římskou kulturu u Bipparta, Tomkův rakouský dějepis a Vietzovy etnografické partie. Po absolvování kolokvií na konci prvního semestru byl již v dalších semestrech od placení kolejného osvobozen.²⁵ V letním semestru následovaly historie umění (Vocel), státní zřízení v Čechách (Tomek), přehled světových dějin (Höfler) a přednášky o hudebním dramatu (Dram. Musik, Ambros).²⁶ Zikmund Winter se již během tohoto prvního ročníku studia dostal jako kopista do archivu města Prahy, kde působil profesor Josef Emler. Ačkoli později ve svých *Pamětech* bude Winter tvrdit, že více než výdělek váží „historická erudice“,²⁷ které se mu tam dostalo, jistě finanční stránku věci neopomíjel. Finance mu však přinášely i soukromé kondice a výuka v soukromém dívčím ústavu paní Svobodové.²⁸ Něčím vypomohl i přítel od křížovníků Václav Horák, pozdější velmistr řádu, k němuž do kláštera občas zašel na

24 Archiv Univerzity Karlovy, Seznamy posluchačů Filozofické fakulty – filozofové řádní, zimní semestr 1869/1870. Z. Winter se zde skutečně zapsal jako Wintr, v dalších semestrech je pak zcela běžné Winter. Jako Sigmund se přestal psát až po svém přesídlení z Rakovníka do Prahy pod vlivem Aloise Dohnala. Viz J. Šach, rukopis monografie o Z. Wintrově, s. 25, fond Josef Šach, literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze. Tato nevydaná monografie má jen velmi malý význam z hlediska vědeckého přínosu a koncepčně je značně neucelená; je poznamenána Šachovou oblíbenou „metodou vzpomínkové mozaiky“, zejména jeho pohled na literární dílo Zikmunda Wintra je nutno zcela odmítnout, neboť velmi často reprodukuje pouze obsahy bez jakékoli interpretace.

25 Archiv Univerzity Karlovy (dále AUK), Seznamy za léta 1870–1873. Viz též J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 97–98, který zde otiskl přehled Wintrova studia pouze s několika drobnými přepsáními, v zimním semestru roku 1871/72 měl zapsáno pět (nikoli tři) hodin helénského řečnictví, v letním semestru 1872 i zimním semestru 1872/73 šlo o estetiku umění básnického (nikoli umělého básnictví), v letním semestru 1871 pak zřejmě záměrně J. V. Šimák prohodil podle smyslu názvy dvou zapsaných Löwego přednášek (Kant's Logik, Psychologie), ačkoli slovosled je v seznamu zapsán v pořadí 231.

26 AUK, Seznam za letní semestr 1870.

27 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, s. 73.

28 Tamtéž. Viz též J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 97.

oběd,²⁹ a hojně podpory se mu dostávalo u Stupeckých, kde „bydlil, jídal a spával/.../ skoro víc/.../ než doma“.³⁰ V létě 1871 pak získal i stipendium sto dvaceti zlatých z nadání císaře Ferdinanda.³¹

Ve školním roce 1870/1871 pokračoval v návštěvě Tomkových zřízení státních, napoleonské války a rakouské dějiny tentokrát vykládal Höfler, který mu v létě četl i o středověkých dějinách, dobu husitskou vysvětloval Tomek, třicetiletou válku Gindely a o kronikách (snad městských?) promlouval Hattala.³² Tyto přednášky historického rázu doplnil opět Vocel starožitnostmi českými a českou literaturou, Schulte otázkou církve a státu (Kirche und Staat) a Ambros přednáškou o dvou hudebnících – Gluckovi a Mozartovi.³³

Ve školním roce 1871/1872 navštěvoval Höflerův přehled dějin, Schul-teho dějiny státu a práva, dějiny římského práva (Czyhlarz), novou hornoněmeckou gramatiku a německá cvičení (Unterricht in Deutschland) u Kelleho, Kalouskovu historii českou, helénské řečnictví (Kvíčala), dějiny české literatury (Hattala) a Emlerovu paleografii, v letním semestru Höfler hovořil o řeckých a německých a Kalousek o českých dějinách, staročeské básnictví přednášel Hattala a estetiku básnického umění Durdík.³⁴

Závěrečný, nepovinný rok studia navštěvoval kromě didaktiky (Willmann) též výklad o historických encyklopediích a metodách (Höfler), estetiku básnického umění (Durdík), římské dějepisectví (Kvíčala) a historická cvičení (Hirschfeld), v létě pokračoval v historických cvičeních a v historických encyklopediích a metodách, Emler přednášel o českých listinách ve 13. století, Gindely o Marii Terezií a Hattala o hláskách.³⁵

29 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, s. 73.

30 Tamtéž.

31 Tamtéž. Též J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 97.

32 AUK, Seznamy posluchačů Filozofické fakulty – filozofové řádní, školní rok 1870/1871. Hattalova přednáška je zde zapsána nejasně, pochopit, o jaké kroniky se jednalo, se nepodařilo ani J. V. Šimákově.

33 Tamtéž.

34 Tamtéž, školní rok 1871/1872.

35 Tamtéž, školní rok 1872/1873.

Z filozofických disciplín během studia navštěvoval zejména přednášky Löweho a Volkmana, pedagogiku absolvoval u Willmanna, právní filozofii pak u Rulfa.³⁶

Tento, snad až příliš zdlouhavý, výčet návštěv přednášek nám umožní nahlédnout do školních zájmů Zikmunda Wintra. Jak vidíme, kromě obvyklých přednášek z filozofie a (vzhledem k budoucímu povolání nutných) věd pedagogicko-psychologických, zde nalezneme tři oblasti zájmu: historii, krásná umění (literaturu, hudbu a dějiny umění) a zájem o dějiny právní, který je dán vlivem jeho přítele Stupeckého.³⁷ Ačkoli bychom očekávali, že Zikmunda Wintra ovlivnili v jeho kariéře vzhledem k jeho pozdějšímu zájmu, kulturní historii, etnografické přednášky stárnoucího K. J. Vietze či starožitnosti Vocelovy, ani jedno není pravda. Kamil Krofta uvádí, že „velmi mocně“ na Wintra zapůsobil zejména Václav Vladivoj Tomek,³⁸ někdy bývá za jeho učitele považován i Konstantin Höfler,³⁹ ale nesmíme opomíjet ani jeho školení archivní po boku Josefa Emlera.⁴⁰

Zikmund Winter měl i řadu mimoškolních „povinností“. Zmínili jsme se již o jeho členství v Akademickém čtenářském spolku, který vydal roku 1869 ve svém *Almanachu českého studentstva* i verše V. Zikmunda (tj. Z. Wintra).⁴¹ Winter vystupující ve společnosti „se solidními vědomostmi věcnými, ale s trochu všedním a neúhledným šatem básnickým“⁴² se však neomezoval jen na psaní veršů (často s historickými náměty), ale pronikl

36 Tamtéž, léta 1869–1873; srov. též J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 97–98. Zde opsané názvy přednášek Z. Wintra – viz též pozn. 25.

37 Tamtéž, s. 97.

38 K. Krofta: Úmrtím Zikmunda Wintera, s. 376. Podle K. Kazbundy (*Stolice dějin na pražské univerzitě*, Praha 1965, s. 85) byla pro studenty nejzajímavější Tomkova přednáška o zemských zřízeních.

39 Viz A. Novák: Zikmund Winter, in *Zvony domova – Myšlenky a spisovatelé. Dvě knihy studií a podobizen*, Praha – Brno 1940, s. 350.

40 Viz J. Šusta: *Mladá léta*, s. 86. Podle Šusty si Winter ve stáří stěžoval „na to, že se mu nikdy nedostalo náležitěho metodického výcviku a že proto, jak sám pravil, v ryze vědeckém díle spíše bezradně klopytal, než rázně vykračoval“, nicméně za dané situace na univerzitě se mu lepšího školení dostat nemohlo a v podobné situaci byli i všichni ostatní.

41 A. Novák, J. V. Novák: *Přehledné dějiny literatury české*, Brno 1995, s. 652.

42 A. Novák: Zikmund Winter, *Zvony domova*, s. 350.

i na prkna, jež znamenají svět – ve studentském představení Mikovcovy *Záhuby rodu Přemyslovského* na scéně Novoměstského divadla hrál postavu Dalemila.⁴³

Toto období je i počátkem jeho organizační kariéry – stává se členem výboru a posléze i jednatelem Akademického spolku čtenářského⁴⁴ a stojí i u zrodu Historického klubu, původně to studentské organizace. Tento bod, nesporně zajímavý nejen pro životopis Wintrův, ale i pro organizaci naší historické vědy, je v literatuře opomíjen a to téměř všemi, kteří o tom psali. Jak se zdá, nechuť univerzitních a muzejních historiků, jak se dělili, šla dosti daleko a tak i Historický klub a Historický spolek se staly záležitostmi jejich frakcí a hovořit o vazbách k druhému pólu se nechtělo zřejmě ani jedné ze zúčastněných stran.

Historický klub, který ve svých stanovách měl vytčeno „podporovati a šířiti snahy po vzdělání historie a jejích věd pomocných a pěstovati mezi členy kolegiálnítu“,⁴⁵ se ustavil jako studentský spolek. O jeho vznik se snažili posluchači fakulty již roku 1868,⁴⁶ měl nahrazovat existenci historického semináře, v němž by se historická věda mohla pěstovat v českém jazyce.⁴⁷ Snahy o dohodu s Jednotou filologů o společném spolku odezněly bez výsledku a tak bylo roku 1871 rozhodnuto scházet se v soukromí: „Byly to přátelské schůzky s vyloučením veřejnosti. Účelem jich bylo přednášet, vespolečně se vzdělávati a kolegiálnítu utvrzovati.“⁴⁸

Asi dvacet dva členů se scházelo ve výborovně Akademického čtenář-

43 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, s. 74; na s. 85 též zmínka o kritice představení (snad Nerudově). M. Novotný v doslovu k výboru z Wintrových pamětí (Z. Winter: *Ze studentských vzpomínek*, Praha 1941, s. 28) upozorňuje i na skutečnost, že na plakátech představení je Z. Winter uveden pod pseudonymem p. Zima. Divadlo však Z. Winter hrál jako ochotník již na gymnáziu.

44 Z. Winter: Paměti ze života dvou přátel, s. 74.

45 Archiv AV ČR, fond Historický klub, karton 12, stanovy Historického klubu v Praze z roku 1904.

46 Tamtéž. Viz rukopis přednášky A. Rokyty *O vzniku, vývoji a činnosti Historického klubu*, s. 1.

47 Tamtéž.

48 Tamtéž.

ského spolku, jemuž platili pouze příspěvek na plyn.⁴⁹ Schůzím, které byly věnovány přednáškám či rozpravám o historických tématech, předsedal Zikmund Winter a též je řídil, ačkoli funkcionáři ve skutečnosti neexistovali.⁵⁰ Zjara 1872 bylo rozhodnuto, že spolek vystoupí na veřejnost pod názvem „Historický klub“. Na schůzce 25. dubna 1872 byla zvolena tříčlenná komise „ku sestavení stanov. Byli to pánové: Zikmund Winter, Lerach a Günther.“⁵¹ Po schválení stanov „členy“ i místopředsedstvím byla svolána ustavující valná hromada, kterou zahájil Zikmund Winter.⁵² Winter, ač byl zvolen do výboru, funkci nepřijal vzhledem k svému zaneprázdnění (blížící se státní zkoušky a jednatelství v Akademickém čtenářském spolku).⁵³ Tím končí jeho aktivní účast v organizování Historického klubu, kterému ještě zajistil bezplatný pronájem místnosti k jednáním.⁵⁴

Máme-li se závěrem pokusit o shrnutí Wintrových zájmů v době univerzitních studií, vidíme, že jsou mnohostranné. Hudba, divadlo i jazyky,⁵⁵

49 Tamtéž, s. 2. Viz též J. Špět: *Dějiny Historického klubu v Praze*, Praha 1957 (strojopis v Archivu AV ČR, fond Historický klub, karton 12). Na s. 10 uvádí jmenovitě 21 zakládajících členů.

49 A. Rokyta: *O vzniku, vývoji a činnosti Historického klubu*, s. 1–2.

50 Tamtéž, s. 2–3.

51 Tamtéž, s. 3.

52 J. Špět: *Dějiny historického klubu v Praze*, s. 12.

53 Archiv AV ČR, fond Historický klub, karton 12 (styk HK s institucemi); dopis, jehož znění zde přetiskujeme:

Slavnému Klubu historickému!

Drazí přátelé!

Ohlašuji Vám, že k mému návrhu usnesl se správní výbor Akad. čten. spolku jednohlasně o tom, aby místnost spolková (výborovna) bezplatně vám byla vždy k schůzím svobodna.

Považujte to za dar přátelsky vám podávaný, výbor uznává, že snahy vaše podporovati se musí.

Přeje vám veškeren zdar a vznik znamenám se

Zikmund Winter, t. č. jednatel akad. spolku

Dáno v Praze 23. listopadu 1872

L. S. Akademický čtenářský spolek.

55 J. V. Šimák: Zikmund Winter, s. 97–98; učil se i hře na klavír a francouzštině.

ale přesto jsou zde dva zájmy, které nad vším převažují a vzájemně se doplňují – literatura a historie, obě rovnocenné složky jeho celoživotního působení. Podíváme-li se do bibliografie Wintrových prací,⁵⁶ zjistíme, že první jeho díla jsou verše a písně, často s historickým námětem. Tak již v těchto úplných počátcích je předznamenáno to, co se bude snažit skloubit po celý život – historie a literatura, či spíše mnohvrstevné dějiny kultury v širokém smyslu, které zpracovává umělecky či vědecky podle toho, co se mu k danému materiálu zdá adekvátnější.

---

56 Tamtéž, s. 145–156, dodatek s. 185.